

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет по славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛЛ	1	0	0	1	0	6	1	7
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Е	3	0	8
---	---	---	---

(код и наименование) Съвременни лингвистични теории

Преподавател: доц. Екатерина Търпоманова

Асистент:

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	30
Обща извънаудиторна заетост		
ОБЩА ЗАЕТОСТ		60
Кредити аудиторна заетост		1
Кредити извънаудиторна заетост		1
ОБЩО ЕКСТ		2

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops (информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	20%
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит	80%

Анотация на учебната дисциплина:

Дисциплината “Съвременни лингвистични теории” цели да запознае студентите с най-новите направления в езикознанието. Курсът е разделен на две части. Първата част е теоретична и представя развитието на лингвистичната мисъл от структурализма до нашето съвремие. Разгледани са три доминиращи съвременни направления: генеративизъм, когнитивизъм и функционализъм. Втората част е ориентирана към езиковите равнища и прилагането на някои съвременни методи за езиков анализ във фонологията, морфологията, синтаксиса и семантиката. Избрани са за по-подробно представяне някои от теоретичните рамки, които имат приложимост към балканските езици.

Предварителни изисквания:

Студентите трябва да се преминали курс по общо езикознание, който ще им служи за основа за разбиране и осмисляне на съвременните лингвистични теории. Като отправна точка се ползват познанията им по история на езикознанието, както и в областта на фонологията, морфологията и синтаксиса.

Очаквани резултати:

Очаква се студентите да придобият ориентация в съвременните лингвистични теории, да могат да съпоставят теоретичните направления и да прилагат някои от описаните методи за езиков анализ.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	След структурализма: нови идеи в езикознанието и хуманитарните науки, критики към теориите на структурализма, “пост-структурализъм”.	2
2	Генеративна граматика: идеите на Ноам Чомски от 50-те и 60-те години на ХХ в. Повърхнинна и дълбинна структура; трансформационна граматика; универсална граматика.	2
3	Подходи, основаващи се на генеративната граматика: релационна граматика, фразовоструктурни граматика, депendentна граматика.	2
4.	Когнитивна лингвистика: езиков концепт, езиково познание, концептуална метафора. Когнитивна граматика.	2
5.	Функционални теории: функциите на езика и езиковите елементи като ключ към разбирането на езиковите структури.	2
6.	Фонология: генеративен подход. Представяне на звуковите системи чрез бинарни стойности. Описание на звуковите системи в балканските езици.	4
7.	Морфология: глаголни граматични категории. Модалност, наклонение, евиденциалност. Евиденциални системи в езиците по света. Евиденциалност в балканските езици. Адмиратив.	4
8.	Синтаксис: генеративен синтаксис. Лексикални и функционални категории. Фраза. Йерархична структура на изречението. Синтактично дърво. Анализ на изречението в балканските езици.	4
9.	Синтаксис и семантика: предикатно-аргументна структура на изречението. Предикат и аргументи. Комплемент и адюнкт. Тематични роли. Анализ на изречението в балканските езици.	4
10.	Компютърна лингвистика: анализ и обработка на естествените езици с помощта на компютърни програми. Методи: езикови правила, статистически методи, невронни мрежи. Изкуствен интелект.	4

Конспект за изпит

№	Въпрос
1.	Нови подходи в езикознанието: - генеративна граматика; - подходи, основаващи се на генеративната граматика; - когнитивна лингвистика;

	- функционални теории.
2.	Фонология: генеративна фонология.
3.	Морфология: глаголни граматични категории. Евиденциалност и адмиратив.
4.	Синтаксис: генеративен синтаксис.
5.	Синтаксис и семантика: предикатно-аргументна структура на изречението.
6.	Компютърна лингвистика. Изкуствен интелект.

Библиография

- Алексова, Красимира. (2023) *Дубитативът в съвременния български език*. София: УИ „Св. Климент Охридски“.
- Бъркалова, Петя. (2011). *Българският синтаксис: познат и непознат*. Пловдив: УИ “Паисий Хилендарски”.
- Паскалева, Елена. (2007). *Компютърна морфология*. София: БАН.
- Търпоманова, Екатерина. (2015). *Евиденциалност в балканските езици: български и албански*. София: Ни плюс.
- Aikhenvald, Alexandra. (2004). *Evidentiality*. Oxford University Press.
- Chomsky, Noam. (1957). *Syntactic structures*. The Hague: Mouton.
- Chomsky, Noam, and Halle, Morris. (1968). *The sound pattern of English*. New York: Harper & Row.
- Chomsky, Noam. (1995). *The Minimalist Program*. Cambridge, MA: The MIT Press.
- Clark, Alexander, Fox, Chris, and Lappin, Shalom (Eds.) (2013). *The Handbook of Computational Linguistics and Natural Language Processing*. Wiley-Blackwell.
- Geeraerts, Dirk, and Cuyckens, Hubert (eds.). (2010). *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford University Press.
- Lakoff, George. (1987). *Women, Fire, and Dangerous Things*. Chicago: University of Chicago Press.
- Mitchell, Melanie. (2019). *Artificial Intelligence. A Guide for Thinking Humans*. Farrar, Straus and Giroux.
- Van Valin, Robert D., and LaPolla, Randy J. (1997). *Syntax: structure, meaning and function*. Cambridge University Press.

Дата: 07.05.2024

Съставил: доц. Екатерина Търпоманова

Приета с протокол №5 от ФС на ФСФ от 14.05.2024 г.